

RMK. I.

420a

*Prognosticon
1670*

*Debrecken
Lipsiae Pöl*

Prognosticon Astrologicum.

RM II I
420/a

Az az,

Az egghi csillagok
nak forgasabol valo itilet, ez
mostani 1610. Eztendöben
nemminemü történendö dolgok-
rol, es bizonyos idökhöz al-
lapattyarol.

Az Krakay Kalendariumbol Ma-
gyarra fordítatot.

DEBRECZENBEN
Nyomtatta Lipsiai Pál.

az negyedik Eztendőnek peniglen tulajdonítatnak (avagy adattatnak) 366. nap, azért, hogy az Eztendők az Napnak járása szerint is az menyire lehet, egy bizonyos mertekbe tartattatnak.

Az Napnak járása szerint pedig es az Ptolomæus tanítása szerint, kellene Uly Eztendőt kezdeni, mikor az Nap az Egyek valamellyik fő punctusában jár, mint, mikor az Nap avagy legh rövidebb avagy leg hosszabb, tudni illik, mikor az Nap az hideg jegybe az Bakban, avagy az Rakban megyen: avagy illykor mikor az nap az eyvel egyenlő vol-nely Eztendőben kétser esik) ugyan, mikor az Nap az Kosban avagy az ertekbe megyen. Ez negy fő punctusok között penig egyyk fintsen olyan közel az Romai es az Keresztényi Uly Eztendőhez, mint az legh rövidebb nap, honnet az Tej az úrtermet szerint való kez-

lo kezdetit veszi, es holott az Nap az Baknak első gradusát el éri, Onnetilmet el indulvan mint egy kerekdid es czirkalom szerint való uton által járja az tizenket Eghbeli jegyeket, holot ismét az Baknak első gradusát el éri, es így az Eztendőt el vegezi. Es jollehet az Astrologusok *ab ingressu Solis in principium Arietis* tesznek itilletet az Eztendei termese felől: de ez leszen csak *per accidens respectu nostri et nostri borealis hemispherii*: Mert ha mi ez vilagnak második es Del felől való részben laknánk, tehát ugy kellene *ab ingressu Solis in Libram* az Eztendei termes felől való itilletet tenni.

Tovabba mivel hogy az Eztendőnek negy részei, (avagy *ingressus Solis 4. principales in cardinalia puncta*) természetben egy mastul igen különbeznek, es egyyk sem nyuythattya erejét ideje felett, azért az Eztendei regnalo Planeta is nem

csak *ab ingreſſu Solis in Arietem* elmer-
tik meg, hanem az Napnak az Ezentő-
nek mind az negy reſeiben valo be me-
neteiiből, Mellyet ha megh tekintünk
találtatik Mercurius az Eghnek fő he-
lyen járni, holott *ſuffragiis fortitudinis*
tum in Horoſcopo, tum in potioris Luminaris
loco, de cardine ſequente az több Planetakot
erővel es hatalommal feljűl haladgya,
ű melleje rendeltetnek ſegitőül Venus
es Saturnus, azért azoknak az három
Planetaknak természet es tulajdonſa-
giból kel ez Ezentőnek forgasról ite-
letet tenni. Mercurius azért jollehet
hogy gyors, de igen alharatlan termé-
setű, hamar el kezd valamit, es hamar
el is hadgya, gyakorta Eghi háborút es
nagy ſzeleket támaſt. Saturnus pedig
hideg es ſarás természetű, kefedelmes
es allando az ű dolgában. Venus hideg
es nedves természetű, ki nagy ekeſen

es jo

es jo moddal az ű dolgot veghez viſi.
Mind ezeknek az Planetaknak természé-
tiből es tulajdonſagiból azt itilhettyűk,
hogy ez Ezentőben igen alhatatlan
űdő leſen, hol hűves es nedves, neha
meleg es ſaraz, de egykepen nem all i-
gen ſokaigh, hanem igen hideg utan
hamar lagy űdőre, es ſarazlag utan if-
met hamar nedveſſegre es elſőre for-
dul. annak felette gyakorta valo meny-
dörgések, villamaſok, nagy ſélek es ſa-
por elſők leſnek. Tovabba az emberek
közöt mind földſő rendek mind penig
alſo rendek között, ſok csudalatos dol-
gok probaltatnak, mellyeket hogy ha
egy hirtelenbe veghez nem vihetnek,
el hadgyak: mellyet Mercurius az ő ha-
mar valo jaraſával ſérőz, az ki hol fel
hol ala, mayd del fele mayd csak fele es
hatra megyen. *Varix enim et crebra aeris*
mutationes in anno, calidi in frigidum, humi-

C 4

di in

edū in siccum & contra, excitant mentem hominis, nec sinunt quiescere. Hipp: lib. de aquis, aere & locis.

Az Telről es annak tulajdonfajáról.

AZ Tel az Eztendőnek első része kezdetik az 1609. Ezztendőbe, Karatson havának 21. napján 5. ora reg. holot az Nap az Bak jegynek első gradusát eléri, es az legh. hosszab. etsakat eléri, es az legh. rövidgyeb. napot sörzi: akkor tetzik föl az Kettősnek 8. gradusa, es az Vizöntőnek 3. grad. Jupiter jár az első házban, az Hold pedig Marsal es Venuszal az hatodik házban, Mercurius es az Nap az hetedikben, Saturnus pedig az tizedikben. Melyből meg tetzik hogy Saturnus es Mercurius legyenek az Telnek gubernatori. Nem jövendő-
hetek

hetek azért olyan lagy es engedelmes Telet mint az tavalyi vala, mert Mars *signa Hyemalia* az Telnek jegyeit által járja, es az Naptul tavul jár, mely hidegh. üdőt jegyez, de azért nem lehet sokáig allandó. Az Telnek elei nedves es havas. Középe es vege sáros es hideg.

Az Tavaszról.

Az Vigafagos Tavasz az Eztendőnek második része, természet szerint meleg es nedves, melyben mind fűvek mind fák, annak felette az emberek, es minden fele állatok ugyan megl. nyulnak. Kezdetik pedig az Tavasz akkor mikor az Nap az æquinoctial circuluszt avagy az Kosnak első punctusát es gradusát eléri, es az napot az eyjel egyenlővéretek. Mely lehet ezen Eztendőbe Böjt mas hónap 20. napján.

Cs

Az

Az Tavasznak Gubernatori lesznek Mercurius es Mars, mivel hogy az több Planetak között hatalmasbak, azért az Tavasz temeseri ellen többire szaraz es seles leßen: annak felette szapor es kö első, főkepen szent György havanak 22. nap tayban. Item Pünköszt havan. 5. 14. 19. es 27. nap. Iol lehet mind melegsége mind hidegsége tûrhető volna, csak az nagy szel ne artana, mely nehezen mulik semmiben el.

Az Nyarrol.

Az szep es kedves Nyar az Eztendőnek harmadik része természet szerint szaraz es meleg, kezdetik, mikor az Nap az Raknak első gradusat eri, mely leßen ez Eztendőben szent Ivan havan. 21. nappyan. 10. orakor esteve. Ennek ez részének birai leßen Venus Iupiter es Mars.

Mars. Az Nyar azért Mertekletes leßen, sem igen hev, sem igen hűves, Iol lehet pedig nagyobb része seles es nedves, az mely nedvessegek okot adnak hideg lelesre es egyéb seles betegseghre, úgy mint bél fayas es verhas, *qua tamen non sunt acuta sed diuturna*, hogy pedig ember ez seles betegseget el kerülhesse, kívánatik hogy mind etelben mind italban es minden seles cselekedetiben mértékletesen tartsa magát.

Az Őzről.

Az Eztendőnek negyedik része az ősz kezdetik akkor mikor az Nap az Merteknek első gradusat es az æquinoctialis circulusst ismét el eri, holot az Nap az két Polus között szintén közep aránt jár, es az hosszú nyári napot az egyvel egyenlőve teszi. Mely leßen szent Mihály

Mihály havának 23. nap. 11. orakor del előtt. Gubernatori lesnek Saturnus; Venus es Mercurius. Az őének elei alhatalatlan leszen, hol saraz, es seles, hol ismetlen ködös es nedves leszen. Középe meretekletes, az vege p^onig nedves hideg, es havas leszen.

Az földi veremenyeknek es gyümöltknek termeséről.

Az közönséges jeleknek tulajdonilagokból azt ilheltyük, hogy ez Eztendőben az vetések alkalmason teremnek, csak az fok első es selek ne artananak. Külömb külömb fele veremenyek felől azért ezt remenlhettyük.

Buza alkalmason terem, ára fel reszent leszen.

Ros jól terem, tűrhető ára leszen.

Arpa alkalmason terem, kepes ára leszen.

Köles,

Köles. Borso, Bab, Tatárka jól terem Zab nem igen jól terem azért drága. Méz keves, de jó estista leszen.

Dio. Mondola, Baratzk keves leszen.

Az Szőlőnek sok gerezdi leszen, de nehezen erik meg, az sok első mia, ára jó leszen.

Dinya, ugorka es egyéb kerubeli veremenyek bővön teremnek.

Alma, körtvely, silva es egyéb gyümöltk alkalmason teremnek, ára is kepes leszen.

Az Banyak hasznairól.

Az Banyafok örülni foghnak ez Eztendőben, mert faratslagok es költségek nem vesé hejába.

Arany bővön es keves munkával találhatik.

Ezüst Tavasfall es Nyarban jól mutatya

tattya magát, ősszel nem annyira.

Fekete On Tavasással bővön leszen,
de Nyarban felő az megynék beśakada-
fatul.

Feyer On bővön leszen es nem draga.
Vas Tavasással Nyarban bővön le-
sen ősszel es telben búkyebben.

Régi jól megh fizeti az munkat.

Kencő egy elsőbe keves hasnot ad,
de Nyarban es ősszel job hasnot ad.

Az Eclipsisekről.

Inkab minden Eztendőben lesz-
nek Eclipsisek, de azért egyik Eztendő-
ben töb hogy nem mint az másikban:
holot neha kettő, neha három, gyakor-
ta negy, neha ött avagy meg hat is lőse.
Ritkan volt pedig az az Eztendő Vilag
kezdetitül foghva, az melyben Eclipsis
nem törtent volna, es ez után is ket-
seg nél-

seg nélkül Vilagh vegezetiiglen ritkan
mulik egy Eztendő annélkül el. Meg
lehet penig es nem csuda, hogy nemely
Eztendőben ebben ez orszagban mi
csak egyet sem latunk, ugy mint mikor
az Napban valo Eclipsisek ollyankor es-
nek mikor mi nalunk etzaka vagyon:
avagy az Holdban valo Eclipsisek ha
ollyankor esnek mikor mi nalunk nap
vilag vagyon, tehát mi az ollyanokat
semmikepen nem lathattyuk, hanem
csak azok lattyak az kiknek illyenkor
az Nap avagy az Hold fen avagy feye fe-
lőtt vagyon, es azokra is inkab teryez-
tik az Eclipsisek erejőket, az kiktől lat-
tatnak. *Omnes tamen Eclipses aliquando
universum terrarum orbem aspicere possunt,
quia plures sunt operationum in Eclipsibus dif-
ferentia. quedam universales quadam par-
ticulares. Cardan. 7. aph. 59.* Melyből meg
ettzik az mi kegyelmes istenünknek jo
volta,

volta, az ki jöllehet akarta hogy azok meg legyenek, de az mely gonost soktanak hozni, egyser f-mind nem bocsatya minden orsagokra, hogy ugy az emberek vagy dög halál avagy ehfeg által egyser f-mind ne vessenek, hanem hogy egyik orsagh az másikat nyavalyájában megh segithetne.

Ezen 1610. Eztendőben negy Eclipsis leszen: Kettő az Napban, első szept Ivan havanak 21. napyan 4. orakor regg. Második Karatlon hav. 15. nap. 7. ora. reg. Mi ezeket nem fogjuk latni, azért azokról semmit nem szólunk.

Más két Eclipsis történik az Holdban, melyeket fogunk latni, hogy ha ak. Kor az Egh tiszta lejend. Első leszen szept Iacob havanak 6. nap. 4. orakor reggel, az Bak jegynek 13. gradusában, közel az Sarkany farkanal. Ez penig igen nagy leszen, hinnen 11. punctura, es csak kitérd heja

fin heja hog mindenestül fogva el nem vess az Holdnak fenye. Ennek az Eclipsisnek kezdetit meg lattuk, de az veget nem, mert az Hold azönközben alamegyen es az Nap föl jő. Az Második Eclipsis azonkepen történik az Holdbá, Karatlon havanak 30. napyan 4. ora. re. Ez nem lesi olyan nagy mint az első, hanem csak 4. punctura es 22. minuta. Ez két Eclipsiseknek egy arant valo erejek vagyon, nez penig az jövendő 1611. Eztendőre, az ellőnek cselekedeti kezd, Kis asszony havanak 26. napyan, es tart három holnap. es 22. nap. tudni illeik Karatlon havanak 15. napjaigh. Az másodiknak ereje kezd. Mind szept Ivanak 12. napyan, es tart Karatlon hav. 16. napjaigh, es ugy egyser f-mind vegetződik az két Eclipsisnek ereje es cselekedeti. Fenyeket penig mind emberek ket mind penig az oktalan allatokat is, annak.

annakfelette mind füveknek mind pe-
nig az fai gyümölcsöknek artalmára le-
fén.

Betegsegekről, es nemünemü embereknek vagy jó, vagy go- noz szeritfejeokről.

Az Betegsegeknek két fele neme
vagyon: egyyk fele tamad az ember-
nek az ő meretekleté eleteből, ugy mint
mikor vagy etelben, italban, aluvasban,
dolgozasban avagy nyugovasban, nem
az szerint elá mint kívantatik: avagy mi-
kor az embernek füleletésenek oraja va-
lamily Eclipsis által, avagy a Planetak-
nak gonoz aspectusok es Dispositio
által, meg fertetik: Ez fele betegsegek-
ről az Astrologusok in Prognosticis
nem irnak. Az másik neme az betegse-
geknek minden emberekre néz, ugy
mint

mint hideg leles, hagymaz verhas, &c.
Ez fele betegsegek tamadnak res szerint
az üdönnek változasabol: ugy mint mi-
kor neha vagy az hevseg vagy, hideg,
vagy fázásfag, avagy nedvesség, felette
igen sokaig tart. Annak felette tamad-
nak az betegsegek az Eclipsiseknek es
a gonoz aspectusoknak erejéből; mind
azert isten akarattjaból, es engedelme-
ből lesén. Ez fele közönleges beteg-
segekről mitan irnak az Astrologusok
az Eztendónkent valo kalendariumbā.
Ha penig ez eztendónnek negy resseit
visgalyuk, azt itilhettyük hogy az Tel
nem igen egesseges lesén, mivel hogy
Mars *Dominus sexta* azon hatodik haz-
ban jar, es Luna ő mellette in *affluxu cor-*
porati, Saturnus penig *Dominus octava* az
tizedik hazban Lunam az ő gonoz te-
kintetivel ferti, azert ha valamely he-
lyen ősszel volt volna pestis, Telben

Dz

annal

annalinkab ki terjed. Az Tavas mertek-
letes leſen, mint hogy ſem az Hold ſem
az gonoz artalmas csillagoktul, ſem a
diſpoſitoribus ſexta domus nem bantatik,
mind azon által az közönſeges embe-
rek közzül fokban az halál által elragat-
tatnak.

Nyarban fok fele betegſegek leſnek,
mellyek gonosz nedveſſegből tamad-
nak, mivel hogy akkor fok Planetak in
ſexta domo & agri Cancro ſigno vadnak;
mind azon által, mivel hogy Saturnus
azokat nem ferti, ez betegſegek nem
leſnek halalofok. Vegezetre az ősz jol-
lehet hogy terméſet ſerint egeſſegte-
len, mind az által mertekletes leſen, de
mivel hogy Mars Dominus *ſexta* Iupitert
in octava, egy gonosz negyſegű fenyevel
bantya. Fenyegeti penig az tiſt viſelő
embereket, tudni illik, mint Politienfo-
kat, mind penigh Eccleſiaſticuſokat.

Iſten

Iſté tartſon meg minden jámbor Kere-
ſtyen Fejedelmeket es gond viſelőket,
kik az közönſeges jokat elő terjeztik es
oltalmazzak.

Az aſſony embereknek Telben nem
igen ſolgal az ſerentſe, mivel hogy Ve-
nus aſſony Saturnuſtul es Marſtul meg
fertetik. Tavaſſal es Nyarban jobban
leſen dolgok, azonkepen Őſel is. Szan-
to embereknek, kő-műveſeknek, faza-
kaſoknak, es az kik bőrből mivelnek, jo
Eztendejek leſen. Az Iovialifek, tudni
illik, llrak es fő emberek, az Ezen-
dőnek elein, ugy mint ſent Ivan hava-
ig igen keſeltetnek, az után jobban
leſen dolgok. Az Martialeſek bator jol
viſellyenek gondot magok felől, es fő-
keppen előbör karatſon havaban, az
1609. Eztendőben. Iſmet az 1610.
Eztendőben Bóyt elő hoban, Item az
után ſent Andras es Karatſon havaban.

D,

cken

ezeke kivül jobban folgal nekik az se-
rentse. Közönsegeskeppen minden
rendbell ember őrizkedgyek es vife-
lyegondot mind magara, mind marha-
jara avagy kereskedesere, előbbör Böyt
előhonak 3. napjan, *ob conjunctionem Sa-
turni & Solis. Itē Pünköft havanak 2. nap,*
ob conjunctionem Saturni & Martis. Oztan
ugyan ott, 15. es 24. nap. *ob quadratos Sa-
turni cum Sole & Mercurio.* Ismet Bent
Ivan havanak 13. es Kis asszony hava-
nak 11. es 29. nap. Item Mind Bent hava-
nak 7. 16. es 21. nap. Item Bent Andras
havanak 9. nap. mind ezekben az meg-
edzet napokon gonoz aspectusok for-
dulnak elő, azért alig ha valami nélkül
elmulnak.

Hadakrol es Bekesslegről.

Tollehet ez Ezrendőben az Pla-
netáknak jarasiból oly jelenséget nem
esmer

esmerünk, az melyből kellene hadtul
felhúunk. Mind azon által Mercurius, az
ki gyors es sereny az üdolgaban, az ő
nyughatatlan természetü serint az embe-
reknek okot advan sokfele hejaba valo
gondolkodásra, irigységre, es sok esu-
dalatos fortelyoskodásra. Melyre meg-
segiti Saturnusnak Marial valo conjun-
ctioja Pünköft havaban. Mert tamad-
nak gonoz emberek, az kik okot keres-
nek az hadakozásra, azonközbe gonos-
hirek hallattatnak, tolvaylas, gyilkosag,
arultatas es ember öldökles bővön hal-
lik. Es ha az Fejedelmek es gondvise-
lők jo idein eleit nem vesik, az utan
nagyob gondgyok erkezik.

Az Tekinteres es nevezeres

Magyar-orságnak allapat-
tyarol.

D4

Mivel

Mivel hogy annak az jegynek, az melynek alatta fekszik Magyarorszag, az ellenkező csillagoktól es Planetaktól semmi bántása nintsen. Es mivel hogy Iupiter annak Ura, az Magyaroknak minden jó szerentseket igir, holott jó egessegben es bekeességben lesnek, csak ő magok ön köztök valamit ne inditlanak. Egyebkepen külső ellenségtől nem kel felniök. Azert Istenhöz haladatlanok ne legyenek, magokat el hívén, sőtinkab könyöröghjenek Istennek, hogy ű Fölsege az meg mutatott szerentset nevellye es vezerye minden jora.

Becs orszaghrol.

Az haragos Mars az ő gonosf tekintetivel megh fertven az eghbeli jegyet, az melynek alatta fekszik Becs orszag, holott Tavaással fenyegeti őket haddal

haddal, annak felette ű magok között is tamad nagy haborszag es vihar vadas. Nyarban nagy dolgot probálnak, es ugy latzik mint ha timet akarnának föl zöndülni, es főkepen ősszel, de vegre meg bekeltetnek, Telben bekeességben laknak.

Az Törökökről.

Az Törököknek Significatora, jollehet hogy az Eghen igen fenn helyezteti magát, de igen erőtlene valik, es hatrab megyen: azert az Törökök is az mire bandedokoztanak volna, nem mehetnek benne, miert hogy az közel való somédsaggal össze haborodtanak. Tavaással követsegeket jarnak, es mának követek hozzájuk. Nyarban sok fele betegség talallya őket. Ősszel sem igazol az szerentse nekik. Telben czenességben élnék.

Uti jarasokrol es Kővet- segekről.

Az követeknek es uton jarok-
nak ez iden jol lehet hogy igen felelmes
leszen jarniok az sok tolvajok mia-
mind azon által az miért, es az hoya
küldetnek jo veggel es hasonnal jar-
nak.

Gyuladasokrol.

Az Tavai elein sok gyuladasok
lesznek az fő Varasokban, nem egyeb-
miat penig, hanem valami gonoz dol-
gotan emberek által, es csak azért
hogy ők ilyenkor lagadozhassanak es
lophassanak, azért akkor igen őrizked-
jenek az emberek, egyebkor nem
lek olyan igen gyuladastul
felni.

Erva

Er vagasrol valo ertelem.

Az Orvos Doctorok azt mond-
gyak, hogy az Er vagasban először azt
kel eseben venni, hogy igen meleg
avagy igen hideg időben nem jo em-
bernek vert bocsatani, mert ilyenkor
többet artana hogy sem mint használna
vele, holot az igen meleg es hev idő-
ben ember az sok izadozastul beteg es
erőtelen, hanem ha az nagy sükség ki-
vannya, tehát akkor viretessék az em-
ber valami hűves helyre, melyet jófagu
füvekkel avagy fűzfá levelekkel, es jo-
illatu vizzel megh öltöztetnek volna.
Tovabba, az igen hideg időben sem
jo, mert akkor megh sürödik emberben
az ver, es így több jo vert erebense mint
sem gonost.

Másodszor, az igen fiatal embernek
ugy mint tizen-negy Ezendőnek alát.

12,

tta, ismet az igen' ven embernek, ugy
mint ötven ektendőinek felette, nem
jo vert ereztetni.

Harmadsor, ok nélkül nem kel vert
bocsatani, hanem ha az sükség kíván-
nya. Tavaással es Nyarban job kezen,
ősszel penig es Telben bal kezen jo vert
bocsatani. Iffiu embernek job Holdtöl-
tenek előtté, ven embernek penigh
Hold-tölte utánna job vert bocsatani,
es ha erőtelen avagy beteg volna, tehát
egy kitfint egyek eleb. Hold uysfagan pe-
dig foha nem jo vert bocsatani.

Az kinek az feie fay, ha elől fay, va-
gasson az hüvelken valo eret, kit maske-
pen Cephalisnak hinak. az kinek penig
hatul fay az feie, vagassa az homlokán
valo eret. Ha penig az vak-feme körül
fay, vagassa mind az ket füle meget
valo eret. Ha az inc avagy az foga fay,
avagy, ha az feieben valami fluxusa vol-
na.

na, vagassa az nyelv alatt valo eret. Ha
kinek tudóje avagy lepe fay, az bal ke-
zen valo kis ujan vagasson eret. Az ki-
nek mellye fay és nehezen veßen lehe-
letet, vagasson az bal kezen valo medi-
ant: az kinek pedig job keze felől fay,
avagy az maya fay, vagassa az job ke-
zen valo az mayhoz járo eret. Az kinek
az hata fay, vagassa az ket vála felett
valo ket eret. az kinek válai, térdei es
labai faynak, vagassa az labán valo ket
külső boká alatt valo eret. Az kit pedig
közven bant, vagassa az labán valo kis
ujan, avagy az nagyobbik ujan valo
eret.

Tovabba, ved esedbe, az er vagas-
utan az ver egy kitfinnye meg alvan, ha
veres es temerdek, es keves viz vagyon
rayta, az meleg es száraz természetű em-
bert jegyez, es annak nem jo sok vert
ereztetni. Ha pedig az ver, egy kevesse
alvan,

alvan, veres színű, az kin sem igen fok
viz, sem tájtek al, az jó egészséges em-
bert jegyez. Ha pedig az vér fekete sa-
basu és rantzos, avagy kekes és földes
lenne, ez beteges embert jegyez. An-
nak ha bőven vagyon vere, többet bo-
csathatni. Az olyan ember ellyen gyö-
kran sekfűves és őrvényes borral, an-
nak felette Gamandorral, mert
az tisztítja meg emberben
az vért.

V E G E.

